

15.2.2016

Viite: lausuntopyyntöne OM 31/41/2015, 26.1.2016

LAUSUNTO MUISTIOSTA LAPSEN HUOLTOA JA TAPAAMISOIKEUTTA KOSKEVAN LAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTAMISTARPEISTA

Kiittäen mahdollisuudesta antaa muistion johdosta lausunto hallinto-oikeus toteaa, että se antaa muistion johdosta lausunnon keskeisesti hallinto-oikeuden näkökulmasta.

Huomioon otettavia näkökantoja

1. Kohta 2.1, vuoroasumisjärjestelyt

Mikäli lakiin otetaan säännökset lapsen vuoroasumisesta, on perusteltua ottaa lainsäädäntöön myös selkeät säännökset siitä, mikä kunta on velvollinen järjestämään lapselle kuuluvat palvelut ja miten kuntien välinen järjestämis- ja kustannusvelvollisuus jakautuvat. Lisäksi on otettava lainsäädännössä huomioon, miten vuoroasuminen vaikuttaa perheen saamiin tukiin (esimerkiksi toimeentulotuki) sekä myös se, miten vuoroasuminen otetaan huomioon asiakasmaksuissa, joissa perhekoolla on merkitystä asiakasmaksua määrättäessä (esimerkiksi lasten päivähoitomaksut). Hallintolainkäytön puolella on vielä otettava huomioon, että lapsen kotipaikka määrittää osin oikeuspaikan, mitä säännöksiä voidaan joutua täsmentämään. Hallinto-oikeus toteaa, että sen näkökulmasta yksi lapsen kotipaikka on selkein vaihtoehto ja kahden kotipaikan sääntely voi johtaa kuntien välisiin erimielisyyksiin järjestämis- ja kustannusvastuusta.

2. Kohta 2.4, tapaamisoikeuden toteutuminen

a) Vieraannuttaminen ja muut tapaamiseen liittyvät vaikeudet

Muistiossa on kiinnitetty lapsen kehityksen kannalta merkittävään asiaan huomiota. Hallinto-oikeuksissa on törmätty tähän kysymykseen lastensuojeluasioiden yhteydessä. Joissain tapauksissa useat peräkkäiset (mahdollisesti epäonnistuneet) tapaamisoikeuden täytäntöönpanot ovat johtaneet siihen, että lastensuojeluviranomaiset ovat arvioineet lapsen olevan välittömässä vaarassa ja kiireellisen sijoituksen tarpeessa. Kyseisissä tilanteissa lapsi on joutu-

---

Osoite

Puistokatu 29

PL 1744

70101 KUOPIO

Puhelin

029 564 2500

Faksi

029 564 2501

Sähköposti

kuopio.hao@oikeus.fi

nut vanhempien riidassa välikäteen ja voinut pakoilla täytäntöönpanoviranomaisia sekä käyttäytymisellään oireillut täytäntöönpanotilanteeseen liittyen. Täytäntöönpanotilanteet eivät aina ole vanhempienkin erimielisyyksistä johtuen lapsen edun mukaisia. Siten tapaamis-oikeuden toteuttamiseen lapsiystävällisin keinoin on syytä kiinnittää huomiota.

b) Lapsen asuinpaikan muuttaminen

Oheishuoltajalle on tähänkin saakka ollut mahdollista antaa tehtävänjakomääräyksellä toimivalta päättää lapsen asuinpaikasta. Olisi kuitenkin selkeämpää, että lapsen asuminen voitaisiin määrätä myös oheishuoltajalle. Tämä tulee esille huostaanottoasioiden yhteydessä kun arvioidaan sitä, olisiko huostaanotto vältettävissä tai lopetettavissa huoltajuusjärjestelyin (LSL 32 §).

Kohta 3.2, sosiaaliviranomaisen selvityksen hankkiminen

b) Olosuhdeselvityksen hankkiminen kunnan ostopalveluna

Hallinto-oikeuden käsityksen mukaan tässä kiinnitetään olennaiseen seikkaan huomiota. Perustuslain 124 §:n asettamat vaatimukset ostopalveluselvitysten hankkimisen suhteen on otettava huomioon samalla tavoin kaikissa lapsioikeudellisissa asioissa riippumatta päätöksen tekevästä viranomaisesta/tuomioistuimesta.

Kohta 3.5, lapsen huoltoa ja huostaanottoa koskevien prosessien päällekkäisyys

Hallinto-oikeuden käsityksen mukaan tuomioistuinten välistä tiedonvaihtoa on syytä kehittää. Yleisellä tuomioistuimella ja hallinto-oikeudella ei ole nykyoloissa välttämättä tietoa toisessa tuomioistuinlinjassa vireillä olevasta prosessista. Asiassa ei voi tulla kysymykseen kategorinen ilmoitusvelvollisuus tuomioistuinten välillä huostaanottohakemuksista/huolto-riidoista. Sosiaaliviranomainen on kuitenkin toimijana molemmissa asioissa ja lähtökohtaisesti tietoinen eri prosesseista. Ilmoitusvelvollisuuden säätäminen sosiaaliviranomaisen tehtäväksi on hallinto-oikeuden käsityksen mukaan perusteltua.

Kohta 4.2, lapsen huoltoon liittyvien sopimusten laajentaminen

Hallinto-oikeuden näkökulmasta mahdollisuus sopia esimerkiksi oheishuoltajasta voisi joissain tilanteissa nopeuttaa lapsen edun mukaisen hoidon ja hoivan järjestämistä ja siten johtaa siihen, että esimerkiksi huostaanotto ei ole tarpeen. Tämän vuoksi muutosta on pidettävä perusteltuna.

Kohta 4.5, sovittelu ja muu varhaisen vaiheen tuki

Hanke on yleisesti kannatettava. Hallinto-oikeus haluaa lisäksi tuoda esille, että lapsia koskevat erimielisyydet tuottavat hallinto-oikeuteen välillisesti monenlaisia oikeudenkäyntejä. Esimerkiksi lukuisten lastensuojeluasioiden, passiasioiden tai asiakirjajulkisuusasioiden taustalla on tällainen lapsen liittyvä riita.

Veijo Tarukannel
Ylituomari

Timo Tervonen
Hallinto-oikeustuomari